

શ્રી.

શ્રી શીવરાજ સંગીત નાટક મંડળી.
સંગીત હિન્દી

મૃદ્ધકટીક.

નાટકનાં ગાયનો તથા ટુંક સાર

પ્રકાશક

ગોવિંદરાવ સદાશીવ ટેંબે.

માલિક

શીવરાજ સંગીત મંડળી.

જ્યોર્જ થીએટર-સુરત.

આવૃત્તી પહેલી ૧૯૨૦ પ્રત ૧૦૦૦

કી. રૂ. ૦-૩-૦

શ્રી. મુળજીંદ અમીચંદના હી સુરત જેન એન્જન પ્રિન્ટીંગ પ્રેસ (પ્રાંચ)
કે. કમ્પીક બાબર સુરતમાં પ્રજાસંહર નરસેરામ વ્યારે બાપું.

ગુજરાત વિધાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ
શુભચંદ્રો ડૉપીરાઈટ સંગ્રહ
૮૪૭૮

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૮૬૭૮ વર્ગિક

પુસ્તકનું નામ ૪૨૨૭૩૨૭૩

વિષય ૧ ૬૪૪૪૪૪ ૧૪૨

મૃચ્છકટિક નાટકનાં પાત્રો

પુરૂષ પાત્ર.

ચાણૂક — ઉજ્જવનનો એક શાહુકાર હાથ ગરીબ સ્થિતિમાં.

શકર — રાજાનો મુખ સાળો.

વીટ — શકરનો મિત્ર.

એટ — શકરનો નોકર.

શવિલકર — એક બ્રહ્મણ.

સંવાહક — એક કાનડી ગૃહસ્થ.

માશુરક } જુગારીઓ
સમીક }

કથુપુરક — વસંતસેનાનો નોકર.

મૈત્રેય — ચાણૂકનો મિત્ર.

દોહસેન — ચાણૂકનો પુત્ર.

સ્ત્રી પાત્રો.

વસંતસેના — ઉજ્જવનમાંની એક સદ્ગુણી નાયકી.

મહનિકા — તેની દાસી.

ન્યાયાધીશ, આંકળ, હાસ દાસી વગેરે.

શ્રી હરિ ઠઠ

સંગીત હિન્દી

મૃદ્ધકટીક.

નાટકનો હુંક સાર.

પ્રથમ પ્રારંભ અને વસ્તુસુચનને થયા બાદ આપણા
નાટકની શરૂઆત થાય છે.

અંક પહેલો.

પ્રવેશ ૧ લો.—ઉલ્લખન શહેરમાં આરૂદત્ત નામનો
શાહુકાર પુત્ર રહેતો હતો અને તેનો ઇમાની મીત્ર, મૈત્રેય
આરૂદત્તને પ્રાપ્ત થએલી નીર્ધન સ્થિતિનું વર્ણન કરે છે.
બાદમાં પાતાના સ્નેહને વશ થઇ એક સેહુ આરૂદત્તને
આપવા માટે જાય છે.

પ્રવેશ ૨ જો—સંધ્યાકાળની સંધ્યા કરી ગૃહદેવતાને
બળી આપવા માટે ચાફડતનું આવવું બાદ પોતાની બરાબ
સ્થિતી માટે ખેદ કરવો. એટલામાં તેના ઇમાની મીત્ર
મૈત્રેયનું આવવું અને તેનું સમાધાન કરવું. બાદમાં શેલાંની
ભેટ કરવી અને તેણે માતૃદેવના બળી માટે ચાર રસ્તા પર
મુકી આપવા કહ્યું. એમ કહી પોતે જપ કરવા માટે ઘેર જવું.

પ્રવેશ ૩ જો—ઉજ્જન નગરીની પ્રસીદ્ધ નાયકીણી-
ની તરૂણ અને સુંદર છોકરી વસંતસેનાનું ગભરાતાં ગ-
ભરાતાં આવવું અને તેની પાછળ લાગેલો કાળનો દુષ્ટ મુખ
શીરોમણી સાળા શકાર અને તેના નોકર વીટ, અને એટલું
આવવું. બાદ શકાર વસંતસેના પાસે પ્રેમની માગણી કરે
છે. વસંતસેનાનો તે વાતનો ઇન્કાર અને પોતાનો પાક
અને નીરમળ પ્રેમ ચાફડત ઉપર છે એમ જણાવવું તેથી
મુખ શીરોમણી શકારનું ચાફડતના ઘરમાં જવું પણ ત્યાં
આગળ દરવાજામાં ચાફડતનો મીત્ર શુસ્સે થવું એટલામાં
અંધારામાં નજર ચુકાવી બાજુમાં ચાફડતના અને તેની
હાસી રહનીકા દીવો લઈ ઉભી રહી છે પણ આલાક વસંતસેના
તેને યુગલવી નાંખી અંદર દાખલ થાય છે. મૈત્રેયનું દીવો લેવા
જવું અને શકારનું રહનીકાને વસંત સેના સમજીતેની
પાસે ખાસની માગણી કરવી એટલામાં દીવો લઈ મૈત્રેયનું

આવવું' ત્યાં આગળ ખીકણ શકાર તેને છોડી દે છે. અને વસંત સેનાને ચાફતે આશ્રય નહીં આપવો એવી ધમકી મૈત્રેયને આપી પોતે જવું.

પ્રવેશ ૪ થો—ચાફત જપ કરવામાં તક્લીન છે વસંત સેના અંધારામાં ઉભી રહી છે તેને રદનીકા સમજી રાહસેનને અંદર સુવરાવા અને આ શેલુ જોડાડી સુવડાવવા કહેવું અને શેલુ તેના પર ફેંકવું એટલામાં મૈત્રેય અને રદનીકાનું આવવું ત્યાર બાદ બુલથી વસંતસેના વસંતસેનાને ઠામ સોંપ્યું અને તેના પર ફેંકેલાં શેલાં માટે ઉભય પ્રેમપણાથી એક ખીજની ક્ષમા માગવી. પછી શકારે આપેલી ધમકી મૈત્રેયે ચાફતને કહેવી, દાગીના માટે શકાર વીઝેરે બુચ્યા લોકોએ રસ્તામાં મારા પર જુદમ કર્યો છે માટે એ દાગીના આપને ત્યાં અનામત તરીકે મુકો ચાફતે મૈત્રેયને તે દાગીના સંભાળથી રાખવા કહેવું. અને પોતે વસંતસેનાને ઘેર પહોંચાડવા માટે જવું.

પ્રવેશ ૫ મો—ચાફતની હાલની ગરીબ સ્થિતિ હોવાથી તેની નોકરી છોડી જુગાર રમનાર જુગારી સંવાહકનું આવવું અને પોતે જુગારમાં હસમેહર હોરી જમાથી જુગારીઓની નજર ચુકવી એક અંદર મંદીર આગળ આવવું. અને મંદીરમાં મૂર્તિ તરીકે ઉભા રહેવા વિચાર પણ તેની

પાછળ લાગેલા બે જુગારીઓનું આવવું અને તેને પકડી તેની પાસે પૈસા માગવા બંધ છે પણ ચાલાક સંવાહક તેમને ફસાવી વસંતસેનાને ઘેર આશ્રય લેવા જવું.

પ્રવેશ ૬ ઠે—ચાફદત્તના પ્રેમમાં તલલીન થએલા વસંતસેના પોતાની દાસી મદનીકા સાથે વીનોદ કરે છે. એટલામાં જુગારીઓના ત્રાસથી નાસી છુટેલો સંવાહક ગભરાતો ગભરાતો ત્યાં આવી પોતાના પર વીતેલી વાત કરે છે. વસંતસેના તેને ધીરજ આપી પોતાના હાથનું કંકણ જુગારી લોકને આપી તેને કબ્જી છુટો કરે છે. નામકીણીને પોતાના ઉપર ઉપકાર થએલો સમજી પોતે જતી થવા માટે ત્યાંથી જાય છે. ત્યાર બાદ કર્ણપુરક નામનો વસંતસેનાનો નોકર આવે છે અને તેતો હાથી મસ્ત થઈ થાનથી છુટી એક જતીને મારી નાંખતો હતો પણ મેં જઈ તે મસ્ત હાથીના મોઢાંમાંથી તે જતીને બચાવ્યો એ બહાદુરીના બદલામાં એક ઉદાર પુરુષ પાસે કાંઈ ન હોવાથી પોતાના અંગ ઉપરનું શેલું મને ઈનામમાં આપ્યું એમ કહેવું. બાદ વસંતસેના ઉપરનું નામ જુએ છે તો ચાફદત્તનું નામ જોઈ પોતે ખુશી થઈ તે શેલાના બદલામાં તેને એક કંકણ આપી પોતે ચાફદત્તને જોવા માટે અગાસી ઉપર જાય છે.

ટોબલો

ફોપ

અંક બીજો

પ્રવેશ ૧. લો—વસંતસેનાએ મુકવા આપેલા દાગીના પાસે લઈ મૈત્રેય સુતો છે. શર્વિલક નામનો ગરીબ બ્રાહ્મણ મહનીકાના ખ્યારમાં પડી અને તેને દાસીપણથી છોડાવવા માટે ચોરી કરી દ્રવ્ય મેળવવા માટે દીવાલ ફેડી અંદર આવે છે. સુધ ગએલો મૈત્રેય તેને ચાફત સમજી ઉઘમાં પેલાદાગીના તેના હાથમાં આપે છે અને શર્વિલક તે દાગીના લઈ પોતે ચાલતો થાય છે. બાદમાં જગૃ ૧ થઈ દાગીના ચોરાઈ ગયાની વાત ચાફતને કહે છે. બાદમાં ચાફતની સ્ત્રીની એક રહેલી રત્નમાળા મૈત્રેયની સાથે ચાફતની પાસે મોકલે છે. તે અત્યંત મુલ્યવાન રત્નમાળા ચાફત મૈત્રેય મારફતે વસંતસેના પાસે મોકલે છે. તે દાગીના ચોરાઈ ગયા એમ ન કહેતાં પોતે જુગારમાં હારી ગયા છે એમ કહી તેને રવાના કરેલો.

પ્રવેશ ૨ જો—શર્વિલક ચોરેલા દાગીના લઈ મહનીકાને ભેટવા સાફ શર્વિલક વસંતસેનાને ઘેર જાય છે. એટલામાં મહનીકાનું આવવું અને દાગીના પોતાની બાઈ સાહેબના હોવાથી અને ચાફતને ત્યાં મુકેલા હોવાથી પોતે જલસાઈ જાય છે અને આ દાગીના મારી બાઈ સાહેબે ચાફતને ત્યાં અનામત તરીકે મુક્યા છે એમ જણાવવું બાદમાં ચાફતે જ

આ દાગીના મોકલ્યા છે એમ કહી તમે મારી બાઇ સાહેબને
આપજો આ ચુકતીથી આપણું ધરેલું કામ પાર પડશે

પ્રવેશ ૩ જો—આગળ કહેલી ચુકતી પ્રમાણે તે દા-
ગીના શર્વિલક વસંતસેનાને સ્વાધીન કરે છે. વસંતસેના
સમજી જાય છે અને મદનીકાનો હાથ તેના હાથમાં સોંપે
છે અને દાગીના ઠેકાણે મુકે છે. એ પછીથી રત્નમાળા લઈ
આરૂઢતનાઈમાની મીત્ર મૈત્રેયનું આવવું અને તમારા દાગીના
હું જુગારમાં હારી ગયો છું માટે તેના બદલામાં આ રત્નમાળા
મોકલી છે તે લ્યો અને તમારી થાપણથી મને મુક્ત કરો
એમ કહેવું બાદ મૈત્રેયનું જવું અને વસંતસેના તે દાગીના
તથા રત્નમાળા લઈ આરૂઢતને મળવા માટે જાય છે.

પ્રવેશ ૪ થો—આરૂઢત પોતાના બાગમાં ફરી રહ્યા
છે એટલામાં મૈત્રેયે આવી આ વસંતસેનાના ખોટા ફંદથી
ફર કરવા પ્રયત્ન કરવો એટલામાં વસંતસેના તેને મળવા
માટે અંદર આવે છે એવું નોકર પાસે કહેવડાવવું અને
પોતે વસંતસેનાની વાટ જોતો ત્યાં જ બેસે છે.

પ્રવેશ ૫ મો—અલીસારીકાના વેશમાં આટલા વર-
સાદમાં પણ પોતે પોતાની પરીચારીકાઓ સાથે આરૂઢતને
મળવા આનંદથી આવવું.

પ્રવેશ ૬ ઠો—આરૂઢતની લિટ થયા બાદ આ દાગીના
મારી પાસે પાછા કેવી રીતે આવ્યા એ હકીકત આપણી

દાસી મારફત મૈત્રેયને કહેવડાવે છે. આ વાત મૈત્રેય આર-
દ્રત્તને કહે છે. આનંદ આનંદ પર્જન્ય વૃદ્ધી થાય છે ત્યાં
આગળ આરદ્રત્તને વસંતસેનાનું પ્રેમ મલીન.

રૂ.૫.

અંક ૩ જો

પ્રવેશ ૧ લો—વસંતસેના આરદ્રત્તના છોકરાને પો-
તાના અલંકાર સોનાની ગાડી બનાવવા સાડુ આપે છે બાદ
આરદ્રત્ત ગાડી કરાવવા માટે જાય છે.

પ્રવેશ ૨ જો—વસંતસેના ભુલથી મુખ શકરની
ગાડીમાં બેસે છે અને તે ગાડી શકરના બગીચામાં આવે
છે ત્યાં શકર પોતાના દોસ્ત વીરની સાથે બેઠેલો છે અને
મનેજ મળવાની ખાતર વસંતસેના મારી ગાડીમાં આવી છે
એ જોઈ તેની પાસે પ્રેમ યચના કરે છે પણ તે પાક મોહ-
જતની પુતળી તેને ધીક્કારે છે તેથી અત્યંત ગુસ્સે બરાઈ
દુષ્ટ શકર તેનું ગળું દાબી મારે છે. વસંતસેનાનું બેશુદ્ધ
ધવું બાદમાં આ ખુન પોતાના પતીરૂપધીક આરદ્રત્તે ખન
લોભથી આનું ખુન કયું છે. એમ કરી કેટલાંક ફરીયાદ
માટે જવું બાદમાં જતી થયેલો સંવાહક પોતાના ભગવાં
કપડાં ધોવા માટે આવે છે. બાદમાં રસ્તામાં પડેલી વસંત
સેનાને જોઈ પોતે તેને પોતાના મઠમાં લઈ જાય છે.

રૂ.૫.

અંક ૪ થો

પ્રવેશ ૧ લો—ન્યાયાધીશ મારફત થએલા ખુનની તપાસ થાય છે એટલામાં વસંતસેના ચાફહત્તને ઘેર ગાડીમાં બેસી બગીચામાં ગઈ એમ સીદ્ધ થાય છે. બગીચામાંથી એક બાઈનું મુઠ્ઠું મળ્યાની સાક્ષી મળે છે. બાદમાં ચાફહત્તની શોધ કરતો મૈત્રેય ન્યાયાસન પાસે આવે છે અને તેની પાસે દાગીનાની પોટલી જોઈ તે દુષ્ટ શકાર ન્યાયાધીશને બતાવે છે. બાદમાં ન્યાયાધીશ તે પેટી જોઈ અને પોતાની ઠંગાલ હાલતને લીધે પોતે ખુન કયું છે એમ સીદ્ધ કરી આપે છે તેથી પાલકરાજ તેને શીરચ્છેદનનો હુકમ ફરમાવે છે.

અંક પાંચમો

પ્રવેશ ૧ લો—ચાફહત્તને મારવાનો હુકમ થયેલો છે એથી તે પોતાનો નાના છોકરાને લેટે છે અને શીરચ્છેદનવાળી તૈયારી છે એટલામાં જીવતી વસંતસેના તેને આવી મળે છે.

પ્રવેશ ૨ જો—ચાફહત્તને મારવા મોકલ્યા બાદ તેની પત્ની સતી થવા જાય છે ત્યાં દોશમુક્ત થયેલો ચાફહત્ત તેને મળે છે અને ઉદારપણાથી શકારને ક્ષમા કરે છે. સર્વત્ર

મુજી ॥

મૃચ્છકટીક નાટકના ગાયનો.

અંક પહેલો.

મંગળા ચરણ.

સુત્રધાર

(૧)

રાગ કશી

તાલદી ચંદી

હરી હયે આધીવ્યાધી શ્રી શંભુકા
આત્મ સમાધી રજગુ જયસે પર્યંકાકે. ટેક.
લીપટ રહે અહી ચણ્યાનુકે, પ્રાણ નીરોધન કરકે
ત્યાગ દીયો હયે બાહ્ય ઉપાધી હરી
આત્મરૂપસે મગ્ન લયો હયે ઇંદ્રીય ગણકે.
નીયત કીયો હયે અભ્યંતરકે. કેમે નિશ્ચલ વૃત્તી
કયસી સાધી હરી

સુત્રધાર

(૨)

રાગ કાલીંગકે

તાલ ધુમાળી

ઉદાર ચીત્ત દ્વિજ આરૂઢતઅરૂ ગુણવશ વસંતસેના
પ્રેમ યોગકા સુરસ ઇન્દોકે વર્ણન બે કરણ કીન્હા
સાદર હોકરકે કવીકી કુશલતા કેમે ઉદાર

આરૂદ-ત

(૩)

રગ મુક્તાલી

તાલ ત્રીવટ

સાથે કહાવત હયે જગમેં
કર્મ દશ કી ગહન ગતી હે ટેક.
સારસાદી ધવીજ બલીપા કરકે
ખેલત થે આંગનમેં નીકે
તાંહી સ્થલ સાંપત તૃષ્ણ બઠકે
પુણ્ય બલી યહ કૃમી ખાતે હયે સાથે

આરૂદ-ત

(૪)

રગ ઝીઝીટી

તાલ દાદરા

દુઃખ વીતે પર સૌખ્ય વહી હોવે
દીપ જયસા ધન તીમીરમેં સુહાવે
તીમી સુખકે પશ્ચાત દુઃખ હોવે
દેહ હોતે તે વહ મનુજ મૃતકીનાઈ

આરૂદ-ત

(૫)

રગ ભીમપદ્માસ

તાલ ધુમાળી

ધનકા મીલના અથવા જાના દેવાધીન રહેતા હયે
ધસી ખાતકા દુઃખ હયે મુઝકે મીત્રોનેલી ત્યાગા હયે
ગજ મંડ સ્થલ મદ બહનેકા સમય ખીત જખ જાતા હયે
છાંડ ઉસેતખ અલીગજ સારા અન્ય ઠેર રત હોતા હયે

આરૂદ-૧૧

(૬)

રાગ તેલંગ

હેમોત્ર દારીદ્ર અજલો જડી હયે
 પ્રીતી તુમહારી હમસે બડી હયે
 હયે ખેદ મુઝકે યદી મૃત્યુ મેરી
 હોગી ઇશા કયા કહીયે તુમહારી

ચેટ

(૭)

મઝમ

બીજલીકીસી ચમક ચમકતુ ઇધર ઉધર કયું ફરતી હયે.
 મેરા ધની યે ફુકર જૈસા તેરે પીછે આતા હયે ટેક.
 જોબન ભર હય તેરા ચેલી જવાન ખાસા દીખતારી
 સાય ઇસીકે હોલે ખ્યારી છેલ છપીલી મતવારી
 વીટ

(૮)

રાગ કાલીમંડા

તાલ ધુમાળી

કલ્પવૃક્ષ વહ દીન જનોકા સંજ્જન હીત કારી
 વીધ્યા અરૂ ધન અધીકતાસે નમ્ર દીખે ભારી ટેક
 સદાચરણકી જનુ કસોટી સંચય સુગુણોકા
 દાનશુર અતી ઉદાર માનસ આશ્રય સ્વજનોકા
 વસંતસે ના

(૯)

રાગ ખીસાવટ

તાલ દાસરા

મોહે અપની દાસી જાન આસા કહુ દેન અહયે
 સુદીન ખાસ આજ માર દર્શનકા ચોખ હયે

ધન્ય ભાગ્ય ઇસ પદકે નીત ઇનકે પાસ રહે
 નીજ સુગંધસેલી તનકે ને સેવા સાથત રહે
 વસંતસેના (૧૦)

રગ ખીહાગડા

તાલ ત્રીતાલ

કૈયસી દયા મૂઠ પાયેરી
 ઘેર લીયો અનીવાર ખીપતને
 ગઈ અતુલ સંપત (ભો) સારી

ચાડદ-ત

(૧૧)

રગ દરગાઝી કનડા

ત્રીતાલ

યહ રજની પતી અમન પધારે
 સ્વર્ગ હીપકી શોભા પારે
 ઉજવલ ગહણુ છુનકે ઘેર
 તીમીર છેદિ કીરણ હી સારે
 કીચ ખીચ જનુપયકી પારે

વસંતસેના

(૧૨)

રગ માંડ

કવાલી

વહ મદન મનોહર મુર્તી મે રૂખ હુલાય ગઈ હું
 નીજ તનકે અરપણ હેતુ નીત મનમે તરસ રહી હું ટક
 શોભાગ્ય પ્રાપ્ત કળ હોગા વહ સંધીતાકર હીહું
 ધીનતનમે પ્રીય જનકેહી નીંદ મીઠ નાહી
 સેજ સોતેહી જહરોસે વહ જાતીહું

વસંતસેના

(૧૩)

રાગ ધ્રુવ ખમાળ

તાલ ધ્રુમળી

બુપાલ સકલ યે હંગ રંગમે હોવે
 બહુ દાસ દાસી જન સેવનસે સુખ પાવે ટેક
 અધીકાર ભેરસે રાજ્ય સકટ ચલ વાવે
 તીમી પ્રબળન ભી સન્માન ઉનકો દેવે
 ઇસલીયે ઉન્હે મેં ચાહુ સખી કહો
 કયા ધનકો દેખ લુભાઈ સખી કહો
 ગુણ અવગુણ નહી મન લાઈ સખી કહો
 સંપત્તી ભાગ્યમદ ધ્રુંદ ઉન્હે કરવાવે
 સ્વચ્છંદ ખરતકે ન્યાયનીતી વીસરાવે

મદનીકા

(૧૪)

રાગ દેશ તાલ ત્રીતાલ

મધુ હુયે તરૂંકે જળ પાસ જમર આવે'જે ટેક
 કયું કર ખીલમેં જહાર ખીતે કયા શીરવે ચાખે'જે
 વસંતસેના (૧૫)

રાગ જંમલા

તાલ દાદરા

અટીયારી પર ચલારી ચલ સખી જરા
 દેખનેદે મુર્તીમાન દાનકો જરા ટેક
 ભે સુવણ ઉજજયની નગરકા ખરા
 મયે આતુર શનકો નેહ હીય ભરા

અંક ૨ નો.

આરૂદ-ત

(૧૬)

રાગ જોગી તાલ ધુમાળી
 દેખ ઘડા ઘર ધનકે કારણ ચોરી કરને આયા
 નસીબ ખોટા ઉસ તસ્કરકા નહી કુચ્છ ઉસને પાયા
 જગ ભરમે ભારી હોગી અપકીર્તી મેરી

આરૂદ-ત

(૧૭)

રાગ તોડી તાલ ત્રીતાલ
 જન સંશય મેરો લેવેંગે ટેક
 ઉસ્કે લીંગ કચ્છુ ન રહા ધન
 કર્મ કીયો અનુચીત ચેહી કારણ
 વૃથા મુજે ચેહ દેકર દુષણ
 સાચ જુઠ નહીં દેખેંગે

આરૂદ-ત

(૧૮)

રાગ ખીહાગ તાલ દાદરા
 શીવ શીવ શીવ અધન ખરા આજમે ભયા
 નીજ ગહના સહાય હેતુ પત્નીને લીયા ટેક
 પુરૂષ હોત સી સમાન સી હોયે પુરૂષ જાન
 સબહીકે ધનકારણ જાન ચે લીયા

આરૂદ-ત

(૧૯)

સાખી

મુખ દુઃખમે સમ તુમસા સનેહી નીત અનુકુલા ભાયા
 આજ લગી સતકાલી મુઝસે ભંગ ન હોને પાયા
 નિર્ધન મેં કેસા જીસયે ત્રીગુણત ધન ખેસા

મદનીકા

(૨૦)

રાગ ખીહામ તાલ દદરા

બડી બુલ કરી હયે આજ

નીજ કુલકો લાઈ હયે લાજ

ટેક

નીજ જસ અરૂતનુ ધોકેમેં ડાલી

લાલા એક નારીકે કાજ-દેખોજી—

સર્વિલકર

(૨૧)

રાગ બેહાગ

તાલ દદરા

ચંચલ જીમી જલ તરંગ વાર ચે.પિતા

કહન જીમી કુસુમ તીમી ત્યાજ સર્વથા

ટેક

ધન કારણ હાસ્ય રૂદન સહજ કેર દ્રવ્ય હરણુ

નહીં દેવે અપનો મન, જન્મજાતીયે દુર્ગુણ

જબ હોવે નીરધન જન, દેત નહીં તનક માન

ફેંક દેત જીમી નીચોડ કુસુમ તત્વતા

સર્વિલકર

(૨૨)

સાખી

કરી નેત્ર સંકેત કીસીકો પ્રેમ દ્રષ્ટી કહી દેખે

સંગમ સુખબી મીલે કીસીકો ચીત કીસીયે રાખે

સંગ નહીં હોના વેશ્યા કપટ ખની નાના

સર્વિલકર

(૨૩)

સાખી

જન્મસેહી પાંડીલ વસતહયે તુમરે સી જાતીમેં

પ્રાપ્ત હોત વહુ શામ પઠનસે પુરૂષોકો કંઈ હીનમેં

અનુલવ ય સખકો અખલા કોન કહે તુમકો

સર્વિલકર

(૨૪)

સાખી

કલત્ર જયસા મીત્ર જગતમેં ચોહીસે લિય દોનો
 મીત્ર કાર્ય હયે રાત વનીતાધીક નીશ્ચય કરીકે જાનો
 મુક્ત કરન ઉરકો જાના ઉચીત હયે મુઝકો

સંતસેના

(૨૫)

રાગ ધાની

એકતાલો

વીનયપાત સગુણુ ડાર
 શાંતી રૂપ સંઘ મધુર
 સધન છાંય દયા અપાર ટેક
 ગાદો વીશ્વાસ મુલ
 સદાચાર જાકે પુલ
 પ્રેમાદર ફલભી રૂચિર
 વૃક્ષરૂપ ઇમી નરવર
 સુદ્રઢ મીત્ર દ્વિજ મીલકર
 કરત તાહી પર વીહાર—

સંતસેના

(૨૬)

રાગ જંગલા

તાલ પંજખી

ચલ મીલને જાવે પીયાકે ચલ મીલને જાવે ટેક
 બરસનદે ભારી બરખાઈ
 સ્થામ ઘટા કછુ લય કહી
 રેયનન સકહી ડરાવન મોહી
 વિઘ્ન રાત્રી આવે, પીયાકો ચલ મીલને જાવે

ચારુદ-ત

(૨૭)

રાગ ગોડ મહાર તાલ ત્રીતાલ
 ડાલત મોહ ભરે દેખ અન્હે યે મયુર સિગરે
 જોભી ચાહે હંસ ઉડનકો ધીરજ ન રહા
 ધનકે હીયકો કામોજન અરૂ નભ મંડગકો,
 રોધત મેધ પ્રીરે

વીટ

(૨૮)

ગઝલ

નહી હયે હાથમે' જોભી કમલ લક્ષ્મી દીખાતી હયે
 કલીત કલી હયે' કામ તરૂકી જનુ તલ્વાર યે ઉસ્કી
 દેખહીમે' વીભવ અસકા કુલ સીમી તર સતી હયે
 રતી સુખકે લીયે જાતે હંસ ગમના સુહાની હયે

વસંતસેના

(૨૯)

રાગ સેહીના

તાલ ત્રીતાલ

અરી તું કપટ ભરેલી સોત ઉત્તન જોખન શશીકાન્તામે'
 કુચ્છ તોભી ભય રાખ બારગાન જનુ રેન પુકારે
 કરન ચહે મોહરોક

વીટ

(૩૦)

રાગ-ગારા

તાલ દદરા

પવન રૂપ વેગબાન અશ્વ હયે અસે જલધારા
 શરભારહી હાથમે' બસે.

બાજત ધનભેરી ઘેર ફડકત કરના ખીજલીકેર
 શશી ચોખા કર લેકર જાત મેઘજનુ નરવર
 બલ શાલી નૃપ લેવે ખંઠ આરસે

-વીટ

(૩૧)

રાગ-કલોગડા

તાલ દાદરા.

બહુ નીચ તરૂં અરૂંક કંઠકે આજ કમી કુલશે ભરે
 સજલ મેઘ ઇધર ઉધર ડાલતે શીરે
 સમય પાય રમર શરહત યુવતી હર્ષશે
 દર્શનકે કાજ આજ આઈ આપશે
 ભોંગ ગયા સખ શરીર ચીર નીરસે
 ગલરાઈ વિધુત ઘન ઘોર ઘોષસે
 વહ દ્વાર ખડી પેર ધુવત કીચસે ભરે.

આરૂદ-ત

(૩૨)

રાગ-પુવી

તાલ ત્રીતાલ.

દરશન હમકો અતી સુખકારી
 આપહી શ્રમ લેકે આકર તુમ દીના ટેક.
 પ્રદોશ વેલા ભંગ નીકાલી
 અશેષ રજની દુખમેં ટાલી
 પરઅખ સુખઠાના

આરૂદ-ત

(૩૩)

રાગ-ઝીઝોટી

તાલ દદરા.

શવણ પરબે કાંઈજ કુસુમ સોદે
 તાહી પરસે જલખીન્દુ ઢલકતે હયે
 મોહી લાગે પદ્માભીશેક હોવે
 રતનદ્રય યુવરાજ પદ બીઠાયે

આરૂઢ-ત

(૩૪)

રાગ સોહીની તાલ ત્રીતાલ
 મેઘ ઘટાશે ગગન ઘિરા હયે
 મુખ'ધ ચારો ઓર ભરા હયે ટેક.
 પત્ની જયસી પ્રીયતમ પતીસે
 ભય મીલે ઉત્સાહીત હિયસે
 બીજલી કયસી ઇસ જલધરસે
 બહત પ્રેમકો જનુ ધારા હયે

આરૂઢ-ત

(૩૫)

રાગ ભેગી તાલ ધુમાળી
 સસ'ય મેરો લેવેગે જન સાચ જુઠ બીન દેખે
 જો જો જાતે જીત ચુકી હયે સત્ય કહી વે લેખે
 ઇસ કારણુ લેજી માલો દુસરી જાત નહીં હયેજી

ગારૂઢ-ત

(૩૬)

રાગ માલકોસ તાલ ત્રીતાલ
 ધન્ય ધન્ય નર ચેહી ભાગ્યવાન જગમાંહી ટેક
 ચીર નીરસે બીજે છનકે
 એયસી યુવતી આપહી હોકે
 દેવે આલીંગન મુખ આકે
 બન પડે મોહી

રૂપ

(ત્રીજા અંકમાં ગાયન નથી.)

અંક ૪ થો.

ચાંદ-ત

(૩૭)

રામ જીવનપુરી તાલ ત્રોતલ
 પુલનકે હેતુ મયેને પુલ ભરેલી વેલ સતાહી
 સપનેલી કબહુ' મયેને
 કુન્તલ કેસા વહ મુકુમારી
 મુક્ત કંઠસે રોને હારી
 ઇન હતોસે કયસી મારી
 શોચ બીચારો મનમેં અપને

ચાંદ-ત

(૩૮)

રામ જંગલ તાલ દાદર
 જહાં ચકતી જુપાલ લોચનકો
 નહીં રહેતી સાચ જુઠ હેખનેકો,
 કાન હોતેલી જયન સુન ન પાયે
 નહીં આચરજ યહી નીધ મૃત્યુ આવે

ચાંદ-ત

(૩૯)

રામ મહાર તાલ ધમાલ
 તું હયે મહા અધમ અંડાલ પાપી
 બ્રહ્મ નીતી અરૂ મુજન તાપી
 દીન નીરદોશ ઇન વીપકો મારકે
 સકુલ કયુ' ગીરતા હયે નક' પાપી

અંક પાંચમો

આરૂદત

(૪૦)

રાગ કાલીંગકા

તાલ ધુમાળી

ઠયસે બહત નયનસે નીર

ભીંજ ગઈ તનુ સગરી મોરી

દુસકો આયો પુર

તીલક ભાલમે લાલ લગાયો

લાલકુલકે હાર

હર્ષ ભરે યે કાગ દીખતે લયે

મોહી માનત ઉપહાર

રોહસેન

(૪૧)

રાગ પીલુ

તાલ દીપચંદી

ભતે કહાહો કહીયે પીતાળ

આને મુઝેદો ઠયરો જરાળ

આરૂદત

(૪૨)

રાગ જોગી

તાલ ધુમાળી

નાહી મીટેગી તૃષા સ્વર્ગમે બહોત દીનો તક મેરી

મીલા કરેગા ઈન હાર્તોસે અલપહી તર્પણ વારી

આરૂદત

(૪૩)

રાગ અરબી

તાલ દાદરા

મલે બીચ ભાલ લાલ દીયો લાલ તીલક લાલ

કાંધે પર લોહ શુભ રાપ દીયો હયે

લેખવે આજ મોહી ક'ઠ છેદ કરનેકોહી
ખલી જયસા યજ્ઞ યોહી ખીય લે અલે

ચારુદત

(૪૪)

સાખી

મુર્તિ માન ને રનેહ ભવકા દ્રસ્ય રૂપ સુખ હોવે
છસે રાજા ઓર ર'કલી એકહીસા સુખ પાવે
કયા કયા ખતલાઈ કયસે સુતકો સમજાઈ

ચારુદત

(૪૫)

રાગ બાગેશરી

તાલ ત્રીતાલ

દુઃખ સીન્ધુમે' ને આપડાહું
તનક ઉસકા નહીં ખેદ માનતાહું
કષ્ટ હોયેકે વ્યર્થ કહું કયસા
મારડાલી પ્રીય સખ અયસી

યસંતસેના

(૪૬)

રાગ માડ

તાલ દીપચંદી

મયેહું ઇન ચરણોકી દાસી અભાગીની
ગુનસેંકી અપનરસી
દોશ લગાકે છસકે કારણ
કષ્ટ દીયે તુમકો અતી દારૂણ
લગા દીછયે સજન ભુવણ
નમ્ર વીનંતી મમ અયસા

આરુદ-ત

(૪૭)

રાગ ભુપ

તાલ ત્રીતાલ

પ્રીયોત્તમે દૈવ્યગતી કલ્પી વીચીત્ર શુભ અશુભ ભયો
 વચ્ચાલાલ તીલક લાલ ગલે બીચ માલ લાલ
 વધુવર ઉદ્ધડકાલ પ્રાપ્ત જનુ ભયો
 વધ્ય પટહનાહકીમી લન વાધ નાદભી
 લાગત હયે મધુરતીમી મુઠીત મન ભયો

(૪૮)

રાગ ભુપ

ભરત વાક્ય

તાલ ત્રીતાલ

ભોવીભો સાદર હોકર હમ સખ શરન તુમે આયે
 કાવ્ય કુસુમસે વીશુદ્ધ મનસે નિરહ મનસે પુજત હયે
 કૌશીક ગોત્રજ ગોપાલાબજ લધુ કૃતી ગુણીજન માન્યકરે
 ભો ભક્ત પ્રીય શલીશેખર વરહમકો હીજયે

આનંદ,

આનંદ,

આનંદ,

શાન્તી,

શાન્તી,

શાન્તી,

હીંદી ઉપરથી ગુજરાતી ટ્રાન્સલેશન કરનાર નરહરરાવ ભગવતરાવ

શ્રીમન્મહારાજ શાહુછત્રપતિ સરકાર કરવીર

એમના ખાસ આશ્રય નીચે

શિવરાજ સંગીત મંડળી

ના ઘણાજ વખણાયલા ખેલો.

રા. રા. મણીશંકર ત્રીભાવન ત્રીવેદી દ્વારા

સંગીત હિન્દી

સિદ્ધ-સંસાર

સંગીત હિન્દી

સંત-સુધન્વા

માલિક—ગો. સ. ટે.એ.

